

Lausunto

26.01.2024

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Opintokeskus Sivis kiittää lausuntopyynnöstä luonnoksesta valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi.

Ohjelman tavoitteet tukea nuorten hyvinvointia takaamalla jokaiselle nuorelle polku eteenpäin ja pääsy mielekkääseen harrastukseen ovat kannatettavia. Näiden tavoitteiden toteuttamisessa nuorisotoimintaa ja nuorisotyötä toteuttavien kansalaisjärjestöjen rooli on myös merkittävä sekä valtakunnallisesti että paikallisesti. Myös nuorten kiinnostus vapaaehtoistoimintaan on kasvanut (vrt. mm. Kansalaisareenan, Siviksen ja Kirkkohallituksen Vapaaehtoistyö Suomessa 2021 selvitys) . Pidämme tarpeellisena, että toimintaedellytysten turvaaminen ja yhteistyö järjestö- ja yhdistystoimijoiden kanssa olisi näkyvä osa toimenpideohjelmia. Näkökulma kytkeytyy myös hallitusohjelman tavoitteeseen tukea elinvoimaista kansalaisyhteiskuntaa ja valmistella kansalaisjärjestöstrategiaa.

Harrastustoiminta, vapaa sivistystyö ja osallistuminen yhdistys- ja vapaaehtoistoimintaan ja siihen liittyvään koulutukseen tuottavat nuorelle osaamista, jolla on arvoa sekä formaaleissa opinnoissa että työelämässä. Tämän osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen vahvistaminen ja menetelmien vakiinnuttaminen on tarpeellinen lisänäkökulma ja kehittämistoimenpide ohjelmassa. Konkreettinen esimerkki kokeilevasta toimenpiteestä edelliseltä ohjelmakaudelta on osaamiskeskus Kentaurin tuottama www.osaamiskiekkko.fi.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Monipuolisen tiedon tuottamisessa ja kokoamisessa on tärkeää tunnistaa myös nuorisoalan järjestöjen sekä kokemustoimijoiden ja vapaaehtoistoiminnan tuottama tieto osana tietopohjaa niin ohjelman valmistelussa kuin sen toimeenpanemisessa.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Osallisuuden, yhteisöllisyyden ja turvallisuuden vahvistaminen tavoitekokonaisuutena on teemana kannatettava. Teema kytkeytyy myös hallitusohjelman tavoitteisiin valmistella ja toimeenpanna kansallinen ohjelma demokratian ja osallistumisen edistämiseksi sekä edistää demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen ja hyvän keskustelun hyvien käytäntöjen kehittämistä. Järjestöt, yhdistystoiminta ja vapaaehtoistoiminta on keskeinen paikka demokratia-, osallisuus- ja dialogitaitojen oppimiseen ja siten osa demokratiakasvatusta. Tunnistettava kumppani tässä ovat opintokeskukset. Opintokeskukset järjestävät yhteistyössä kansalais- ja kulttuurijärjestöjen kanssa yhdistystoiminnan koulutusta, vapaaehtoistoiminnan koulutusta ja vaikuttamisen taitoihin liittyvää koulutustoimintaa osana vapaata sivistystyötä. Toimenpiteenä ohjelmassa olisikin syytä tunnistaa järjestöt ja opintokeskukset osallisuuden, demokratiataitojen ja vapaaehtoisuustoiminnan kouluttajana ja vahvistaa näiden toimintaedellytyksiä nuorten demokratiakasvatuksessa.

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

-

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

Opintokeskus Sivis on ollut yhtenä toimijana Osaamiskeskus Kentaurissa kuluvalle osaamiskeskuskaudella. Ohjelmaluonnoksessa osaamiskeskusten painopisteet esitetään melko väljästi ja osaamiskeskusten varsinaiset teemat jäävät myöhemmin määriteltäväksi. Osaamiskeskusten kuvauksessa korostuvat menetelmät ja tutkittu tieto. Tutkitun tiedon tuottaminen ja kokoaminen on osaamiskeskukseksi luonteva rooli. Yksittäisten menetelmien kehittämisen ja levittämisen sijaan osaamiskeskustoiminnan vahvuutena olemme kokeneet määrätietoisien ja intensiivisten kehittämis- ja verkostotoiminnan valittujen osaamiskeskustehtävien toteuttamiseksi. Huomionarvoista on myös, että jo määräaikaisen osaamiskeskuskauden aikana arvioidaan ministeriön tavoiteohjauksessa tuotettujen palveluiden jatkuvuutta ja resursointia osaamiskeskuskauden jälkeen.

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

-

Muita näkemyksiä ohjelmasta

-

Salo Marita
Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis